

Locuint'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespon-
dintii regulari ai „Federatiunii.“
articlii trimisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretinlu de Prenumeratiune
Pre trei lune . . . 3 fl. v.
Pre sase lune . . . 6 „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „
Pentru Romanu'a :
pre an intregu 40 Lei n. = 16 fl. v.
„ 6 lune 20 „ „ = 8 „ „
„ 3 — 10 „ „ = 4 „ „
Pentru insertiuni :
10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a tim-
brale pentru fiesce care publica-
tione separatu. In Loculu deschis
20 cr. de linia.
Unu exemplariu costă 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la Diurnulu politicu

„FEDERATIUNEA“

carele cu 1-a Ianuariu an. MDCCCLXX

dupa doi ani de furtune incepe alu III anu alu
activitatii sale.

Redactiunea diurnului „Federatiunea“ ince-
pendu cursulu anului alu III, are inaintea sa unu
trecutu intru adeveru scurtu, dar dupa principiile
si staruintele sale puse pentru binele publicu in
genere si pentru alu natiunii romane in parte si
preste tote, — ca-ci de-si lupta pentru libertatea
comuna, mai vertosu lupta inse pentru natiunea
romana cea desconsiderata si innapoiata, — fara
a trece preste marginile modestiei, Redactiunea
cu multumire pote dice ca acestu scurtu trecutu
au fostu onorificu pentru d'ins'a. Viua dovada
este calduros'a spriginire d'in partea intielegintii
romane d'in tote partile Romaniei de d'in coce si
de d'incolo de Carpati, — vina dovada este de
alta parte insa-si atentiuinea ce guvernulu tie-
redede Redactiunii nostre, vedindu-se combatutu
de unu principiu a carui-a taria este adeverulu
si dreptatea spriginite cu bratie titanice de spiri-
tulu celu potinte alu epocii in carea vietuimu.
Credemu dara ca n'avemu trebuintia d'a mai rep-
peti, cu atatu mai putinu a desvolta programulu
nostru.

Titulu ce porta organulu nostru este unu
sistemu pentru reconstituirea si reconstolidarea pu-
tredului edificiu alu statului austriacu, asta-di
ostrungurescu. Este convictiunea nostra ca numai
acestu s'nguru mediu-locu pote scapa monarcia de
prepasti'a la carea, in decadintia sa presinte, gra-
besce cu pasi repedi. Pactulu dualisticu, in locu
de a in-hide calea, precum pretindu cei de la po-
tere, au deschis-o mai vertosu spre „federalismu“,
ca-ec, precum am disu-o de nenumerate ori, du-
alismulu insu-si este federalismu dar forte restrinsu,
pentru ca nu s'a inchiatu neci macaru intre done
elemente, ci numai intre corifeii aceluor elemente
si in folosulu aristocratii carea lu scie exploata
in favorea sa.

Regatulu Ungariei au fostu statu federatu.
Ungaria propria, Transilvani'a si regatulu triunitu
alu Croatiei, Slavoniei si Dalmatiei au custatu
federate aprobe una miie de ani, si federate potu
custa inca pe atata, precandu cu Dualismulu nu
o voru duce neci la unu deceniu.

Barbatii de statu ai Ungariei au se pricepa
odata comunitatea si identitatea intereseluor ce
lega elementulu magiaru de celu romanescu si
voru inceta de a persecuta pre aliatulu loru celu
naturalu. Noi li bucinamu, dar pana acum, dorere,
urechie au si nu audu! Noi vomu insiste si neci
chiaru persecutiunile celoru de la potere nu ne
voru abate de a bucina acestu adeveru. Cu totu
nedireptatea ce ni-o facu, nu sentimu ura in
inim'a nostra contra elementulu ai carui-a fii
sunt ei, si nu vomu recede de a predica fratieta-
tea intre Romani si magiari, precum intre tote
poporele. Libertate inse magiara, nemtiesca, dua-
listica, nu vomu primi, ci libertatea comuna to-
turuor. Vomu combate monopolulu libertatiloru c'vile
si mai vertosu vomu combate cu totu poterea condeiului
si a cuventului predonnirea unei caste si mai
vertosu celei ce sute de ani au sciutu exploata
poporulu in folosulu seu materialu.

Latirea culturai poporale va fi un'a d'in prin-
cipalile nostre preocupatiuni.

Desceptarza consciintiei natiunale in cele trei
milione romani, frati ai celoru cinci milioane de
preste Carpati, au fostu si va fi misiunea nostra.
Candu partea cea mai mare a natiunii respira
aerulu libertatii, unde este acea potere omenesca
care se pota confisca de la partea cea-l-alta aerulu
si lumina?

Vomu veghia pururea a supr'a mariloru in-

terese a le umanitatii este totu si a supr'a ce-
loru vitali ale natiunii romane in parte.

Intielegintia romane conscia detorintiei sale
ne va sprigini pentru ca se nu succumbemu. Ace-
stu sucursu are se fia si intelectualu si moralu
si materialu.

Fara credintia nimene nu lupta, aceta se
fia tare si neclatita in gloriosulu viitoru alu ele-
mentulu nostru eternu si neperitoriu!

Redactiunea.

Pentru Tofaleni

Publicamu numele contributoriloru d'in Oradea-Mare
de pre list'a Dhu Popiu. (Vedi Nr. tr.)

SS. Iosifu P. Szilagi Eppu 20 fl., Rdis. Nic. Borbola
prepositu 8 fl., Rdis. Ioanu Popu canonicu abate 6 fl.,
N. N. 1 fl., D. Nicolau Zsiga sen. 10 fl., Rdis. Simeonu
Bica pres. cons. or. 5 fl., Dn'a veduv'a a lui Giorgiu Cova-
ciu 2 fl., Dn'a Paulin'a Romanu nasc. Covaciu 2 fl.,
Dsior'a Veturi'a Romanu 1 fl., Dn'a protopopesa Iulian'a
Rednicu 1 fl., Dn'a Luis'a Murgu nasc. Balcu 1 fl., Dn'a
An'a Dragosiu 2 fl., Dn'a Mari'a Marcusiu nasc. Borosiu
1 fl., D. Paulu Fasfa preotu 1 fl., Dsior'a Florentin'a Fa-
sia 1 fl., Dsior'a Alesandrin'a Fasfa 50 cr., Dsior'a Mari'a
Vegsieu 1 fl., Dsior'a Cornelia Lazaru 2 fl., Dn'a Maria
Popu 1 fl., D. Nicolau Diamandi comerciantu 2 fl., D. Nic.
Zsiga ian. 2 fl., D. Paulu Vela profes. 1 galb., D. Gior-
giu Horvatu diac. 50 cr., D. Ioanu Fasfa adv. 2 fl., D.
Alesandru Dragosiu 2 fl., Alos. Dragosiu fiulu 60 cr.,
D. Ioanu Bojaru adj. de adv. 1 fl., D. Nic. Zigrea adj.
de adv. 1 fl., Dnii juristi Mich. Baru 1 fl., Ioanu Popu
cura. III. 1 fl., Iuliu Coroianu 1 fl., Paulu Popu 1 fl., Se-
bastianu Andru 1 fl., Traianu Bogdanu 50 cr., Iosifu
Serbu 1 fl., Alesandru Stetiu 1 fl., Augustinu Rezeiu 1
fl., Demetriu Suciu 30 cr., Simeonu Horvatu 30 cr., Ioanu
Pintea 1 fl., Vasiliu Popovicu 30 cr., Ioanu Trifu 50 cr.,
D. Iosifu Vesa v.-not. cons. or. 1 fl. D. Petru Pantea adj.
com. 1 fl., D. Giorgiu Baciu adj. com. 50 cr., D. Marcu
Dalicu adj. com. 50 cr., D. Giorgiu Ciora cantoriu 16
cr., Alesandru Fasfa 50 cr., Studintii d'in semin. gr. cat.
Aur. Popu 20 cr., Nic. Maioru 30 cr., Vasiliu Sabou 1 fl.,
Aloisiu Nistoru 20 cr., Ioanu Moga 20 cr., Ioanu Venteru
20 cr., Stefanu Miculu 30 cr., Giorgiu Sfarlea 20 cr.,
Ales. Popu 30 cr., Teod. Ciulu 20 cr., Ladisl. Tamasiu
20 cr., Mich. Popu 30 cr., Greg. Cosma 50 cr., Giorgiu
Baba 30 cr., Iosifu Sabou 20 cr., Ales. Dragomiru 10 cr.,
Tiberiu Gaelu 10 cr., Ludovicu Rezeiu 10 cr., Traianu
Farcasiu 10 cr., Ang. Branu 10 cr., Ant. Fritea 10 cr.,
Elia Totu 10 cr., Ioanu Cocisiu 10 cr., Ludov. Intie 10
cr., Ioanu Illesiu 10 cr., Preparandii gr. cat. Dem. Bi-
bartiu 10 cr., Teod. Groza 10 cr., Ales. Mezeiu 20 cr.,
Ioanu Silagi 10 cr. In urma Iustinu Popiu 5 fl. 74 cr.,
— Sum'a 104 fl. si 1 galbenu.

Procesulu de pressa mai nou alu „Federatiunei.“

Ionu Porutiu primi in 4 a lunei curinte ur
matoriulu actu de acusatune:

Nr. 59.
Tribunalulu de pressa.

Present. in 21 dec. 1869.

Spectabilulu juriu lu districtulu de Pest'a.

Actulu de acusatune

alu lui Ioanu Szabó, subdirectore alu causeluor
regesci si procuroru generale in causele de pressa
pentru districtulu de Pest'a

contra lui Ionu Porutiu, locuitoriu in Pest'a,

in caus'a delictulu de pressa
cuprinsu in numerulu 112—297
alu diurnulu „F e d e r a t i u n e a“.

2520
1869.

Spectabilu juriu!

In numerulu 112—297 de la 13 octobru (1
octobru dupa stilulu vechiu) alu diurnulu „F e d e r a t i u n e a“
edatu in limb'a romana prin Alesan-

dru Romanu, sub responsabilitatea redactorulu in-
terimalu Ionu Porutiu, s'au publicatu, — precum
areta traductiunea autentica de sub B. si nume-
rulu originalu de sub C. alaturate c'atra actele de
investigatiune sub %, — unu telegramu relativu
la sentintia executata in favorulu actorulu bar.
Carolus Apor contra d'feleriloru d'in comun'a Tofa-
leu, districtulu Muresiului, si, de odata cu telegra-
mulu mentiunatu, unu articlu de fundu relativu
la ace'a-si afacere, in care articlu Romanii d'in
Transilvani'a, in urmarea afirmatiunei ca oprime-
rea exercitata a supr'a loru nu se mai pote suferi,
sunt provocati la conturbarea violenta a pazei
publice si a ordinii. Dreptu ace'a dupa ce, — in
urm'a plansorei mele prezentata judecatoriei de in-
structiune pentru districtulu de Pest'a in 7 a lunei
curente sub Nr. 2451, — se efectui investigatiu-
nea: am onorea a substerne, alaturandu tote
actele relative la aceta afacere, urmatoriulu

Actu de acusatune.

In telegramulu ce servece de introductiune
la articlulu incriminatu se espune, ca baronulu
Carolus Apor, presedinte alu tablei regesci, a
esposesionatu pre comun'a romana Tofaleu, ca es-
posesionarea s'a facutu prin tribunalulu, ca 300 su-
flete, 26 familie cu copiii in leganu, sunt espuse
de 8 dile elementeluor naturei in midiu-loculu
drumului si ca tota averea si rodulu d'in anulu
presinte li s'a licitatu.

Dupa publicarea acestui telegramu, in aline'a
prima a articlulu de fundu relativu la cuprinsulu
telegramulu, se dice:

„Telegramulu ce lu publicaramu mai susu ni da una
trista si infioratoria dovada, ca arbitriulu si anarcia
si a ajunsu culmea in Transilvani'a, ca starea acestui
principatu nefericitu nu se mai pote suferi si ca de voru
continua aristocratii magiari impilrile loru, Romani-
loru nu li va remane decutu se strige „pro ara et focis.“

Insu si inceputulu acestui articlu areta in
modu espresu intentiunea autorulu ca, — destep-
tandu in poporulu romanu pasiunea oprimerei ce
nu se mai pote suferi, — se provoche in elu con-
victiu ea ca, afara de aperarea proprie, nu este
pentru elu altu mediu-locu de scapare, si ca prin
aceta se lu face aplecatu la conturbarea violenta
a pazei publice si a ordinii, ace'a ce se chiarifica
prin esclamatiuinea resbelica: „Pro ara et focis.“

Aceta intentiune seditiosa a autorulu este
dovedita in modu inca mai chiaru prin cuprinsulu
ulterioru alu articlulu candu, in aline'a a dou'a,
la intrebarea: „Pentru ce a solvitu poporulu, cu sudo-
rea faciei sale, milioanele cele multe de desdavnare?“ re-
spunde: „Pentru ca asta-di se fia despoiatu de pro-
prietatea sa in modulu celu mai barbaru, pentru ca sute
de suflete se fia aruncate d'in casele loru in mediu-loculu
drumului.“

In aline'a a 4-a era-si: „Nu va trece multu tem-
pu, asta-di mane, tribunalele magiare voru dechiaru pre
toti romanii d'in Transilvani'a de proletari, de omeni
fara de patria, fara de vetra parintiesca. Aceta este
dreptatea!“ Mai departe:

„Tu, poporule, tu n'ai nimicu, tote sunt pro-
prietate exclusiva a ctoru-va familie, cari au singurulu
meritu de a nu lucra nimicu, de a se nutri numai d'in
sudorea ta, de a te ulunga d'in casele strabuniloru ti.

Apoi: „Ministerulu de justitia magiara d'in Pest'a
ti a infintiatu tribunale urbariali pentru ca se te despoie
de totu ce ai, pentru ca totu pamentulu teu se lu dea
nobilimei magiare; aceta este dreptatea ce ti se face in
constitucionalismulu magiaru.“

In aline'a a 6-a se espune: „Telegramulu mentiu-
natu ni spune, dreptu ace'a, ce are se astepte poporulu
d'in Transilvani'a d'in partea aristocratii magiare:
despoiare t'ale de pamentulu seu si una miseria d'intra
cele mai triste; — asid este, ni-s'a rapitu limb'a, natiu-
nalitatea, autonomi a tiei, urmeza acuma se ni se
rapesca si proprietatea pamentulu se fimu espusi d'in
locuintele nostre, si betranii si copiii se fia dati in man'a
elementeluor naturei. — Apoi trecundu lu amenintari, in
ace'a-si alinea dice: „Urmati, domniloru, mai departe
pre aceta cale, veti vede, unde ve va conduce, veti vede,
voi omeni fara sufletu, ce pote se face desperatiunea unui
poporu.“

Èra in aline'a a 7-a, provocandu-se in modu es-
presu la aperiarea propria, dîce: „In starea de unu
assediu spirituuu si materialu, in carea ne aflăm, nu
avem unde să ne adresăm decăt la noi inși-ne.“

In aline'a a 8-a afirma că: „pamentulu este alu
celoru ce lu cultivă cu sudorea lor.“ In aline'a a 9 a,
si finece articolulu cu urmatori'a noua amenintiare:

„Doved'a prin carea se va convinge aristocrat'i'a
magiara de acestu adeveru va fi mare; atunci betranii,
ahungati asta di pre strade, se voru repune in locuintiele
loru, si dreptatea va fi facuta.“

Considerandu că poporatiunea romana d'in
Transilvani'a este provocata prin cuprinsulu arti-
culului mentionatu la conturbarea violinta a păci
publice si a ordinei, s'a comis daru unu delictu
de pressa ce are a fi pedepsitu in intielesulu
§-lui 9 alu legei de pressa, si dupa ce, in urm'a
investigatiunei, Ionu Porutiu a recunoscutu, că
insu-si a scris articolulu mentionatu si l'a publi-
catu in diuariulu „Federatiunea“, redactatu pro-
visorie prin d'insulu, — pre bazea acestoru-a
acusu pre numitulu Ionu Porutiu, locuitoriu in
Pest'a, colaboratoru si redactoru interimalu alu
diuariulu „Federatiunea“, cu comiterea delictulu
de pressa memoratu mai susu.

Rogu dara pre spectabilulu presidiu alu tri-
bunalulu de pressa, să binevoiesca a defige unu
terminu pentru pertractarea acestu delictu de
pressa înainte-a juriulu si, considerandu că arti-
cululu cestiuatulu s'a publicatu in originalu in lim-
b'a romana, să binevoiesca a se ingriji despre
unu interprete in intielesulu §-lui 40 alu ordina-
tiunei ministrulu de justitia datata d'in 17 maiu
1867, si a me inscintia in modulu indatinatu
despre tote aceste, pre mine prin esemplariulu
primu, era pre acusatulu prin esemplariulu alu doi-
lea alu actulu de acusatune.

Alu spectabilulu juriu

umilitu servu

Ioanu Szabó

Subdirectoru alu causelor
regesci, ca procuroru ge-
nerale in causele de pressa.

Nr. 594.

Tribun. de pres. 1869.

Pentru pertractarea verbale si publica in sala
tribunalulu de pressa d'in districtulu Pestei (Pest'a,
suburbiulu Iosefu, strad'a Kerepes, Nr. 65), si
pentru enunsiarea sentintiei a supr'a delictulu de
pressa cuprinsu in acestu actu de acusatune, —
siedinti'a juriulu se defige pre 21 ianuariu 1870,
9 ore antemeridiane, si acusatulu Dlu Ionu Po-
rutiu, locuitoriu in Pest'a, este citatu prin acasta
decisiune de pre alu doilea esemplariulu alu actu-
lu de acusatune la terminulu memoratu, sub greu-
tatea consecintelor indicate in ordinatiunea mi-
nisteriale datata d'in 17 maiu 1867, era Dlu pro-
curoru generale in causele de pressa este inscintiatu
in modu citativu despre acast'a prin esem-
plariulu antaiu alu actulu de acusatune; totodata

se comunica ambelor parti sub /. registrele
juratiloru d'in Bud'a-Pest'a, cari sunt chiamati a-si
da servitiulu lor in acasta afacere de acusatune.
Datu Pest'a, 28 decemvre 1869.

Iosifu Sárkány.

presiedinte alu tribunalulu
de pressa pentru districtulu
Pestei.

Relatiunea Vice-Capitanulu districtuale Codru Dra-
gusianulu, tienuta in siedinti'a comitetulu districtuale
centrale in 15. Decembre 1869.

Inclita Universitate districtuale!

Apropiandu-se capetulu anulu 1869 si fiindu In-
clit'a Universitate acum'a adunata in ultim'a sa siedintia
tri-mestrale, mi-ieu libertate a o intretiené cu oblegat'a
relatiune despre starea agendelor nostre municipali,
sperandu, cum că in anulu curinte esentiali schimbări
dora nu voru mai ocurge.

In genere am să reimprospetediu memoriei Inclit-
tulu Comitetu centrale faptulu celu mai momentosu in-
templatu in estu anu, că adeca in urm'a legiloru aduse in
dieta pestana d'in anulu trecut, tier'a nostra Transilva-
ni'a, de facto incetă de a mai esiste ca membru independ-
dinte alu santei corone, si i s'a si stersu autonomi'a ce
avea garantata prin diplom'a numita leopoldina.

Acestu evenimentu s'a templatulu cu prim'a Maiu
1869, candu guvernulu regiu transilvanu s'a desfiintiatu
cu totul, si jurisdictiunile s'au supusu directe diverse-
loru ministerie regie ungarice.

Prim'a consecintia a acestei ponderose prefaceri a
fostu, că municipalitatea nostra districtuale, care de la
restaurarea sa d'in 1861, s'a folositu purure cu limb'a na-
tionala romana facia cu guvernulu tieriei, d'in prim'a
Maiu a. c. caută să-si asterna relatiunile sale Inaltelor
Ministerie in limb'a statulu, cea magiara. —

Acestu lucru ne fu forte ingreunatoriu d'in cauza, că
nu posedemu oficiari cu deplin'a cunoscintia a acestei
limbe.

A dou'a consecintia este, că oficiolatu districtuale
in una suma de cause urbariali si d'in relatiuni urbariali
a devenitu singuru a 2-a instantia, precandu acelea-si
cauze in prim'a instantia s'au asemnatu Vice-Capitanulu
districtuale ca foru de sine statatoriu, fara inse a se
inmultí personalele care si mai inainte erau forte debile
la numeru.

Totu-si cu ocaziunea statoriei bugetulu pre anulu
1870, in ultim'a sa siedintia, Inclit'a Universitate a pro-
pusu inaltulu regimu sistemisarea unui postu de transla-
toru si a unui-a de vice-notariu secundariu politicu, cu
cari pôte nu vomu ajunge, concediendu-se propunerea.

Pre la ga acasta calamitate primordiala, avuremu si
alt'a in cursulu acestu anu, adeca alegerea de ablegati la

dieta pre trieniulu 1869—1871, despre care nu amu să
dîce altelu, fiindu caus'a publiculu bine cunoscuta, fără
numai, că acasta afacere dupa actual'a stare a legislati-
nei nostre e un'a d'in cele mai demoralisatorie pentru po-
poratiune, pre care in supremulu gradu o face pre timpu
indelungatu netractable si, spre propri'a sa ruina, nepa-
satoria facia cu detoriele sale cetatienesce, a numitu ne-
griginta la solutiunea regnata a contributiunei publice,
incăt' apoi pre sale esecutiunale solve in dupla si tripla
mesura.

Ac'i este loculu să amintescu si despre modalitatea
prescrierei, controlarei si incasarei contributiuniloru sta-
tulu.

Èra unu tempu ferice, candu in statulu nostru legile
si prescriptele in acestu respectu constituiau simplicitatea
estrema, dara urm'a absolutismulu dieceniulu trecut, care
complică in cătu-va aceste agende, si binisiuru ne
dedăsemu si cu acelea schimbatiuni progresiste, inse acu-
mu de la straformarea susu-memorata a relatiuniloru pro-
vinciali incoce, ne bucurăm de legi, prescripte si forma-
titiati contributiunali nu numai eschisivu constitutiunali,
ci de una lusura civilisatoria, inaintea caroru-a némtiulu
cata să se ascunda cu ce'a ce in tempulu absolutismulu
celui mai aprigu isvodise in rubrice, formularie si §§-i.

Inainte de 1848 perceptorele nostru portă unu sim-
plu diariu de dare, si colectorii numai unu bătiiu lungu
crestatu, ori o sarcina de rovasie cu insectiunea sumei de
dare asediata de-a-rondulu satulu, si tota femea era in
stare să controle die prescriptiunea si solutiunea momen-
tanu.

Asta-di colectantii comunali, fără risicu de a li se
vinde boii si mosi'a, potu luă a supra si colectur'a con-
tributiunei numai daca au absolvitu sciintie academice si
universitarie, séu posedu minimum doppia scrittura in
degetulu celu miou, asié e tabel'a si diuariulu respectivu
de complicatu.

Mai inainte, darea era definitivu prescisa in cele de
antaiu doue lune ale anulu, acumu abié in anulu alu
doilea dupa ce s'au esecutatu ab invisis, afla bietulu omu,
că ce a fostu detoriu să solve in anulu trecut.

Ceremonialele prescrieriloru contributiunei abié an
parechia in lumea culta.

Caută să facu atenta pre inclit'a universitate a supr'a
acestu lucru, ca să intrevina la Inaltulu Ministeriu regiu
pentru simplificarea acestoru modalitati incalcite in ulti-
mulu gradu si despunerea, ca pre venitoriu să se prescria
dările cătu mai de tempuriu.

Pasindu acum'a la numere dupa estrasele imparte-
site in 11. ale curintei de perceptorele regesci concer-
ninti, contributiunile regie directe pre acestu anu pana
acuma prescise taia la sum'a de 146,487 fl. 61 cr.
era restantiele d'in anii trecuti la 99,361 „ 51 „
ce preste totu facu sum'a de 245,849 „ 12 „

tote viersurile sale. Èr' candu este inamoratu, cu căta
teneretia scie poetulu să vorbesca amantei sale:

Draga vergina,
Tu esti o dina,
Angeru d' amoru;

Eu peregrinu
Tie me'nchinu
Si te adoru.

Tu esti o flore
Farmecatore,
Flore de doru;

Flaturu sum eu,
Pe sinulu teu,
Dorescu să moru.

Onorabilulu lectoru va conveni cu mine că ast-feliu
de viersuri, ca cele de pana aci si altelu ca aceste, ce se
afla in cartecic'a de care ne intretinemu, sunt flori fru-
mose ale musei romane, cari nu se voru vescedi.

Amu continuă inca, dar' citatiunile nostre a u fi pote
pré lunge, că-ci ar' trebui să trecemu in revista multe
viersuri asemenea acestor'a. Totu-si nu ne potemu retiené
a nu mai aminti inca căte-va.

Èta unu sonetu adresatu „Dnei Em R. n. Org.“
cu unu motto in frunte luatu d'intr'unu poetu alu Italiei:
„Sé remanemu fără de fi, o mame, dar' sé
nu remanapatriain manele hotiloru“:

Adi ve deschideti, sacre morminte,
Ale atatoru martiri romani,
Cadiuti sub spad'a unoru pagani;
Ascultati umbre nobili cuvinte:

BOISIORIA

Parisu, 6 Dec. 1869.

Amoru si Patria.

Poesie de Brutu Catone Horia, Turinu 1869.

(Fine. *)

In o alta piesa adresata „Un ei june Romane“,
tenerulu poetu dorece patriei sale o Ioa n'a
d'Arc; si dupace-i spune că e frumosa, dar' elu nu o pote
iubi deca va fi nepasatoria la dorerea patriei; dupa ce i
se tenguesee că junimea a pierdu curagiulu si a ingenun-
chiatu; că multi s'au lasatu a se cumperă cu bani, cu
ranguri si onori desierte, elu i canta astfeliu:

Pe culmea carpatina
Radica tu, vergina,
Drapelulu stramosiescu;

In mani cu dragu lu-stringe,
Si di celui ce plange

„De vrei să ai o tiara,
In munti alérga dara
Cu bravi a te uni;

„Nu potu nici candu să mora
Acele mari popora
Ce aci a se osti;

„Eterna-e o natiune
Ce sant'a sa misiune
O scie impleni.

*) A se vedé nr. tr. alu „Fed.“

„Te lasa de suspine,
Si increde-te in tine,
O bravu poporu romanu;

„Atuncea vei fi tare,
Atunci potere n'are
Barbarulu de tiranu.“

Iubirea umanitati apesate si suferinde, contempla-
tiunea naturei si amorulu pentru acelu ce are unu sufletu
poeticu, sunt isvora nesecate de poesia. Căta frumsetie si
cătu sentiementu este in viersuri ca aceste:

Noptea-e placuta, grierulu canta
Ascunsu in flori;
Alui Apolo mirésa santa
Dorme pre nori.

Plange pastoriulu pe o colina.
Santu-i amoru,
Priveghiatorea lang' o tulpina
Canta de doru.

Singuru in lume nu gustu placere,
Singuru suspinu;
Pe-alu desperării sinu de dorere
Fruntea-mi inchinu.

O astfeliu de melancolia pote fi justa une-ori candu
caus'a ei este o dorere adeverata. Pentru că trebe a lasa
cursu liberu naturei: lacremele sunt binefacatorie. Auto-
rulu acestoru viersuri inse deca a avutu momente de in-
tristare, desolatorie, ca si candu ar' rosí de d'insele, ca
nedemne de d'insulu, le recompenséza prin suflarea unei
sperantie generose si prin energi'a ce respira mai d'in

D'in acés'a s'a platitu in cursulu anului curinte, si a nume :

a) D'in restantiele aniloru trecuti	66,127 „ 7 „
b) D'in dotori'a curinte	79,519 „ 85 „
Deci sum'a solutiunei este	145,646 „ 92 „

Prin urmare mai remane 100,202 fl. 20 cr., dara fiindu că s'au efectuit solutiuni chiaru si in ultimele d'ile, cari sunt semnate numai la pretorii, restanti'a a mai scadiutu d'in cifr'a de susu si cea actuala se imparte pre tracte asiè :

Tractulu Branului restedia cu	14,715 fl. 8 cr.
„ Mundrei „ „	13,540 „ 28 „
„ Venetiei „ „	28,660 „ 22 „
„ Becleanului „ „	15,206 „ 53 „
„ Sambetei „ „	6,631 „ 67 „
„ Porumbacului „ „	13,837 „ 71 „
Totale	92,591 „ 49 „

Afara de acestea aici am să facu si alta reflexiune.

In lips'a unei legi comunale cu validitate pentru tier'a nostra, dupa cum in anulu trecut inca am relatiunatu, fostulu capitaniu supremu, Dlu Cavalieru Puscaru, compilase d'in diversele prescripte asiè numitele „Directivive pentru organizarea comunelor in districtulu Fagarasiulu i“, cari prin una ordinatiune a inaltulu Ministeriu de interne s'au intaritu provisorie pana la edarea unei legi pre calea dietale.

Vinu a-mi corege eroarea d'in relatiunea anului trecut, unde disesemu, ca inaltulu Ministeriu acele directive le-au intaritu cu o mica si neinsemnata exceptiune, ca-cu tocmai acea exceptiune e de mare insemnate si prejudicioasa in respectulu incasarii d'ariloru.

In d'isele directive, articulu XX, stă espresu ca colectorii de dare pentru incasarea contributiunei au să primesca ori retributiuni contractuali de la comune, ori procente de la contribuinti.

Chiaru acestu d'in urma modu de remuneratiune alu colectoriloru fū desaprobata de inaltulu Ministeriu, si celu de antăiu singuru incuviintiutu.

Acumu se areta consecintiele.

Colectorii se tocmesca cu comunitatea să-i solve 100 fl. pentru incasarea si transpunerea contributiunei anuale la perceptoratu regiu, apoi percepe acés'a remuneratiune tota deplinu d'in casa comunale, inse cătu e anulu dorme si nu incasedia darca, ci parte d'in acés'a o scote cătra finitulu anului unu emisu perceptoralu, facundu spese contribuentei câte 50%.

Daca d'in contra, colectorele ar' luà 20%, ca spese de incasare de la fia-care contribuente, apoi elu s'ar' sili să eulega singuru dare cătu mai multa, ca-cu altmintre ar' femane nerecuperatu, si contribuentei inca i-ar'

„Că sum Romana, me sentiu fericu,
Juru a nu cresce in lume sclavi,
Ci copii liberi, copii, de bravi,
Cari tiraniei mane voru dice :
„A batutu or'a ! . . . etc.

Unu canteu, in care Romanulu si-canta „la n c r a“ lui, ne aduce aminte de renumita poesia a lui Körner, in care eroulu poetu si-canta sabi'a, pe care o numesca mirés'a sa :

Lancia draga, arma iubita,
Tu ca si mine asta-di gelesci,
Esti parasita si ruginita
De cându pre . . . nu-lu mai lovesci.

Dupa ce-i vorbesce d'in vremile trecute, i-spune cătu tiene elu la d'ios'a, si cătu de multu o iubesco. Cetindu aceste viersuri, ni se pare ca respirămu profumulu poeticu alu cantecloru, in cari copiii muntiloru, eroii d'in balade, si canta armele loru :

Tu esti diplom'a mea de nobletia,
Tu esti si scutul dreptulu meu ;
Te iubescu, draga, cu tinerotia,
Me 'ncredu in tine ca 'n D-dieu.

In aceste si in altele, cum este pies'a intitulata „sara o i'a mea“, „la momentulu martiriloru romanu“, in „mersurilo“ entusiasticu, si in altele inca, aflămu pre multe locuri o limba armoniosa si o versificatiune corecta impreunata cu inspiratiunea fericita a unei adeverate poesie.

Ce anima va remane nemiscata la cetirea urmatoriloru viersuri, inspirate de nefericirea „victimeloru Tofalene“, aruncate pre drumu in timpu de ierna

veni mai bine, ca-cu desu admonitu ar' selve la tempu, si ar' scapà cu 2%.

Cu afacerile militare pre anulu curinte suntemu in ordine, si amu asentatu preste totu pana asta-di :

a) la armat'a regulata	251 fetiori
b) la rezerv'a suplenitoria	22 „
c) la militiele tierci	549 „

Sum'a totale 822 „

si asiè la urmat'a de linia avemu adi abunuri 32 de fetiori.

Despre agendele interne juridictionali si comunali, de-si in anulu trecut mi-luasemu cutedianti'a a pronosticà imbunetati prin organizarea notariateloru comunali, vediu ca cruntu m'am insielatu, si causa e, ca comunitatile mai in genere si-au alesu individi pucinu calificati si, ce e mai reu, incalificabili, la posturile notariali, incatu o parte d'in acesti-a pentru inaptitudine trebuie delaturati, asteptandu-ze numai sevirsirea cercetariloru prin pretorii concerninti ; de alta parte cauta să aretu si acelu scadiementu, ca pretorii forte pucinu direptedia seu nice desatu controledia agendele comunali.

In adeveru in cătu-va merita si scusa, ca ce sunt reu dotati si cauta să se marginesca cu escursiunilo in comunitati la strictisimulu necesariu, lucru care mie insu-mi ca directoru alu oficiolatu districtuale d'in acelu-si motivu mi-se intempla.

In causele scolare facia cu nou'a lege d'in 1868, d'in partea juridictionei s'au potutu face multe, inse observu atāt'a, ca pretorele Dlu Negrila in acestu anu s'a aretatu forte activu intru a sistemisa dotatiuni scolare confesionali in tote comunitatile tractulu seu, si unde erà dotatiuni debili, le a imbunetatu dupa cum se pote mai multu dori, tote aceste dotatiuni trecu preste una suta si multe ajungu la 200 fl. v. a., in care respectu dlu pretore merita lauda.

Afara de acés'a amu formata in esta anu d'in pedepse pentru leneviri de la scola fonduri scolare confesionali, a caroru suma, dupa matriculu ce insu-mi portu, asta-di se radica la 482 fl. 35 cr. val. austr.

Aceste fonduri se administra prin Eforie speciale comunale, si se controledia de concernintii protopresbiteri. Ele au intratu in vietia prin colucarea Dloru pretori, cari la brdinulu nostru au binevoitu a luà singuria supra-si agendele oficieloru comunali spre a pedepsi lenevirile ca-cu, dupa cum am disu, notarii comunali fiindu mare parte incapaci, d'in partea oficieloru acestoru a nemica nu se plinesce d'in cele ce li este impusu prin legi si ordinatiuni.

Fondurile pauperiali in anulu curinte de la 2687 fl. 31 cr., conformu matriculei, au crescutu la 3148 fl. 50 cr., inse speru, ca dupa ce se voru asterne ratiunile sum'a va fi cu multu mai mare, ca-cu numai cu finea anului se facu compute despre acestea.

de cătra acei ce impartu dreptatea. Copilulu nevinovat, care nu cunosece reutatea omeniloru, ne mai potendu suferi frigulu si fomea, roga neincetatu pre maica-sa selu duca in casa, ca elu more :

Ce frigu, ce geru e, mama ! . . . să mergemu, mama, 'n casa,
Cà ventulu sufla tare, — poterile me lasa,
Si gur'a mi se usca . . . vederea mi slabesce ;
Nu potu stà pe picioare . . . ca fomea me trudesce . . .

Avemu frupte si pane in casa nostra mica . . .
Avemu camesi si tiote, si vetra caldicica . . .
Sò mergemu, Maiculit'a, ca moriu ; asiè mi e doru . . .

Suntu inse erori si imperfectiuni in aceste incercari poetice. Unu defectu intrinsele de care raru potu scapà incepatorii, este esageratiunea. A se laudà cine-va prea multu cu originea gloriosa a stramosiloru sei, mai alesu candu elu este in contrastu cu ei, nu mi-se pare tocmai in favorea celui ce se lauda. Cele-l-alte natii de ras'a nostra n'au latinomani'a care o avemu noi. Francesii, de esemplu, sunt falosi a numi pe Gali strabunii loru ; ei dicu ca au numai limb'a si unu micu elementu de la Romani. Este de prisosu a o spune, ca elementulu predominantu la noi este elementulu romanu, care s'a conservatu in mai mare mesura si mai puru decâtu la fratii nostri d'in Occidente ; si acés'a asta-di dupa atâte tempuri si vicisitudini petrecute in midiloculu elementeloru straine, este o proba celatanta de tenacitate si poterea vitale a natiei nostre. Pentru ce ni-ar' fi rusine inse a avè in venele nostre si câte-va picature de sange de Daci, cari au facutu tributaria pre Rom'a, domn'a lumei, si pre cari numai Traianu i-a potutu invinge. Unu amicu, cu care disputamu odata despre acés'a, mi disu in fine : Romanii nu sunt nici Daci, nici Romani, ei sunt Romani. Soiu o anecdota,

Despre lucrările publice la drumurile juridictionali, cu dorere trebuie să marturisescu, cum ca in anulu curinte nu s'a potutu prestà ce-va extraordinariu, d'in cauza, ca in primavera tempulu n'a fostu propice si in toamna au domnit pretotindeni in districtu intre vite bola de gura si unghie in asiè mesura, incatu nice lucrările economice locuitorii nu si-le-au potutu sevirsà la tempu, necum să pota lucrà cu indestulare in publiculu interesu. Lasu ca d'in altele facia cu lucrulu publicu domnesce si antipatia generale, care cu mediele constitutiunale actuali, a nevoia se va potè invinge ore-candu.

Aici cauta era-si să mi radicu vocea debilo in contr'a normativulu in acés'a privintia eustatoriu si să provocu pro Inclit'a universitate a intreveni la Inaltulu locu spre a se straforma cu totulu si a se legiu prestatiuni mai amesurate, inse secure si osecutabili.

Ne avendu despre alte obiecte a face observatiuni ponderose, dupa ce tote sunt si au fostu in stare normale, pasiescu la enuncierea rezultatulu propuneriloru, ce in anulu trecut mi luasemu libertatea a face acestei Inclite universitati, adeca despre infintiarca unei politie timentoria la conservarea paduriloru comunali, si la emendarea afaceriloru concurrentiali. Incatu despre a 2-a propunere, neluandu Inclit'a universitate despre d'ins'a nice una notitia, oficiolatu a cercatu intruducerea partiale a espedientulu de d'insulu recomandat, inse acés'a, dupa cum mai susu am memoratu, d'in cauza ca notarii alesi de comunitati parte cea mai mare s'au aretatu debili si incapaci de asemenea agende, a reusitu numai in parte, si nu e sperantia de a se potè efectui cu succesu sub impregiurările presinti.

Ce se atinge despre propunerea, ca să se liciedie acestu districtu arieragiile de salariu forestariale cu 2200 fl. incependu d'in anulu 1861 pana acum si să se radice acestu salariu pre venitoriu dela 300 fl. 600 la fl. v. a., pre basea propunerei unel comisiuni numita in siedinti'a d'in 28 Decembre 1868 si asternuta aici in Martiu a. e., s'a facutu umilit'a representatiune de datu 10 Juniu 1869 sub N. 2409 la Inaltulu Ministeriu regiu de interne, la care cu emisu de datu 1 ale curintei Nr. 22,718, Inaltulu acelu-si a resolutu urmatorele, si adeca ;

1. Că salariulu acestu functiunariu municipale dela 300 fl. la 600 fl. se concede pre anulu curinte.
2. Că arieragiulu reماسu neperceptu cu 2200 fl. supletorie nu se pote licidà, ca-cu Ministeriulu nu are de unde luà acés'a suma.
3. Că in Ungari'a asemeni functiunari nu tragu lefe d'in casa statulu, ci de la proprietarii de paduri, ce potemu face si noi.
4. Inaltulu Ministeriu ne imputà, pentru ce pana acum n'amu spusu, ca nu potemu capetà forestariu cu 300 fl., ce in adeveru si meritămu, ca-cu ne amu potutu plange de multe ori.

care ni-o spune unde-va marele istoricu si filoromanu Michelet, si care resume forte bine ceea ce eram detoriu a observà ca criticu. Odata unu nobilu, unu gentilomu, se laudà nnuu tieranu cu titulu de nobletia alu strabuniloru sei. Tieranulu care fusese soldatu si castigase batalie, i response : „Eu sum unu strabunu !“

Sunt apoi multi termini injuriosi si triviali de hunu blastematu, de tigru, selbatici, barbari, asiatici, hiene, tigri, balauri, etc. cari amu dori a nu-i intelni de felu inviersurile de cari vorbimu. Amu voi mai bine unu limbagiu, passionatu in adeveru facia cu inimiculu, dar' mai lealu, mai nobilu si mai marinosu. Sentiemintulu pote să fin justu, man'a si indignatiunea pote fi frumoasa, pote fi sublima chiaru in elocintia si poesia, dar' eroarea in contr'a bunului sentiu si in contr'a legiloru estetice, strica efectulu. Pies'a „vintimele Tofalene“, de esemplu, deca ar' fi continuata cum e inceputa, ar' fi fostu, dupa parerea nostra, n'a d'in cele mai frumoase poesie romane.

In multe, deca autorulu ar' fi mediatu pote mai multu, ar' fi reusitu a le dà o forma mai nimerita si mai eleganta.

In fine eu n'asiu sci cum să me pronunciu mai justu asupr'a autorulu si lucrarei sale, considerandu-o in intregulu ei, decâtu incheiandu cu aceste cuvinte, d'in „Caracterelo“ lui La Bruyère : „Candu o lectura ve innaltia spiritulu si ve insufla sentiemintu noble si curagiose, nu cautati alta regula pentru a judecà opulu : elu este bunu si facutu de mana de lucratoriu.“

Èra acum, dupa ce am terminatu, eu salut, si felicitu pre autorulu acestoru poesie, si-i multumescu pentru insuflatiunea ce m'a facutu să sentiu in lectur'a creatiuniloru sale.

M. Stragiannu.

Prin urmare asemeni propunerii la Inaltul locu in-desiertu amu mai face si trebuie să ne ajutăm cum vomu potè, daca vomu să nu ni se devastedia padurile, si să asiedimam ori-ce individuu, fia si fără cunoscintia tehnica, sa se mantiena politia silvanale in Districtu. Totu-si sperăm că pro 1870, mai alesu facia cu reprimand'a de susu, se va aplacida salariu mai bunu, cum s'a propusu in bugetulu ultim de noi asternutu, si atunci ne vomu orientă dupa impregiurări.

In fine afu cu cale a incunoscintia pre Inelit'a Universitate, cum că prin interventieua onorab. nostru membru Georgiu Baritiu, onorab. Domnu Ministru de interne alu Romaniei Cogalniceanu s'a aflatu indemnatu a donă bibliotecei districtuale una colectiune de cărți juridice in pretiu de 34 lei noi si 92 de bani, pentru cari trebuie să ne arctăm recunoscintia, rogandu totu de odata pre On. Domnu Georgiu Baritiu, aisi de facia, a ne fi interprete la loculu seu.

In urma, facu cunoscutu, că dupa numeru aetele Oficiolătului districtuale in diu'a de adi stau cum urmedia :

1. Restantie d'in 1868 au fostu	86
2. au incursu in 1869 esibite	4581
Sum'a totale	4667

D'in aceste-a pana adi s'au resolutu:

a) meritorie	338	„
b) curentive	4230	„
Sum'a	4568	„
Si mai remanu	89	„
Cari facu sum'a de	4657	„

Fagarasiu, in 15 Decembre 1869.

Codru Dragusanulu,
v.-capitanu.

De langa Bistrit'a, comit. Dabăcei 31. dec. 1869. st. n.

Un'a d'intro gravaminele si insultările cele multe, cari le suferimu dela domni situatiunei, e nerespectarea limbei romane la judecatorie si deregatoriile administrative d'in comitatu, d'in care cauza neci odata nu se va potè consolidă fratietatea cea adeverata intre romani si magiari, daca acesti-a voru fi totu eschisivi si nu voru iacetă de a vatemă dreptulu celu mai santu alu poporului romanu, si daca nu voru tienè baremu legea adusa de ei si poreclita de legea indreptării nationalitătuleru, a carei-a dispusetiuni daca s'aru respectă, poporulu ar' primi mai de multe ori decisiuni si sentintie in limb'a sa nationala.

Ne respectarea limbei nostre, baremu in mesur'a prescisa de legea amintita, a indemnatu pre membrii romani al comitetului Dabăcei, ca se-si cascige convingerea, că pentru ce nu-si respectă magiarii legile aduse de ei, de-si ei sunt acei-a, cari cu tota ocaziunea se provoca la legalitate si se lauda că-su fideli constitutiunei si-su patrioti buni, pentrucă observăza legile, cari sunt bas'a ordinei de dreptu si a securitatei publice.

In siedintia comitetului comitatensu tienuta la 10. dec. in Gherl'a, D. advocatu Augustu Munteanu a interpelatu pre d. comite supremu si pre comitetu, că au seire despre ace'a, că judecatori'a comitatensu nerespectăza limb'a romana baremu in mesur'a prescisa de lege, la suplicele romanesci respunde totu unguresce? si daea sciu despre acést'a, nu au intentiunea de a indrumă pre judecatoria, ca se respectoze legea? La acést'a interpelatiune neci comitele supremu, neci presedintele judecatoriiei nu au potutu dă unu respunsu satisfacatoriu, si d'in respunsurile loru numai atātu-a am potutu vedè, că judecatori'a e compusa d'in atari individi, cari nu sunt capaci de a scrie romanesc, fiindu că la gremiu numai unu romanu este aplicatu in calitate de notariu si asesoru onorariu D. Dr. Vasiliu Popu, care afara de agendele sale notariali — precum m'am informatu — esi referent, si ca atare credu, că lucra romanesc, inse d. notariu nu pôte lucră romanesc si pentru cei-a-lalti referenti, fiindu că i-lipseste tempulu.

D. advocatu Augustu Munteanu, ca unu romanu adeveratu si inteligentu, precum am vedutu si d'in unu procesu alu meu, ce l'am avutu la D-sa, lucra totu romanesc, despre ce se pote convinge ori si cine, care ar' merge vro data pre la judecatoriile comitatelor Dabăcei, Salmocului-Interioru, judecatori'a urbariale si mai multe judecatorie singulare, si toem'a pentru acést'a forte dis-

gustatoriu si revoltatoriu pote fi pentru D-sa, că nu capeta neci odata respunsu in limb'a romana. Ca se scape de atare anomalie, D-sa spriginitu de mai multi, a propusu comitetului, ca se roge pre ministrulu de iustitia ca, si pana la organizarea judecatoriilor, candu dora se voru aplică numai individi capaci de a concepe in limbele patriei, se conceda sistemisarea unui postu de translatoru romanu, ca in acestu modu judecatori'a Dabăcei se fia in stare de a respunde romanesc la esibitele scrise in limb'a romana. Propunerea acést'a, dupa unele obiectiuni d'in partea fratiloru magiari, fiindu că se basăza pre lege, s'a primitu. Se nu creda inse cine-va, că prin concederea unui postu de translatura ni s'ar' satisfice dorinticloru nostre relative la limba, neci de cătu, pentru că noi pretindemu si vomu pretinde ca se se aplice de judecatori atari individi, care sciu bine limbele patriei, prin urmare si limb'a romana, si postulu de translatura l'amu privi ca pre unu malum necessarium, pana ce se voru departă dela judecatorie membrii nechiamati si nealificati spre a potè fi judecatori.

Mi-ar' parè bine, daea asiu potè fini cu acést'a esperintia trista, facuta in siedintia comitetului comitatensu, inse dorere, trebuie să me plangu si despre acea impregiurare, că se facu incercări peccatoase, ca poporulu neci la vetr'a sa, in cömunitatea sa, se nu se pota folosi de limb'a nationala. Anume dela comitatu ni se tramitu numai blanchete tipariture) magiare. In multe locuri deregatorii comunali sciu numai romanesc, cum voru fi ei dara in stare ca se imple acele blanchete in limb'a magiara? Absolutismulu nemtieseu a fostu baremu asiè de dreptu, că blanchetele le-a tiparitu in cele trei limbe a patriei, ca asiè se se pota folosi ori si care deregatoriu comunalu de limb'a sa romana, inse er'a acést'a noua si dreptulu acestu-a vrè a ni-lu rapi.

Am voituu se me convingu că asiè sunt acum de apesatorie legile, de-si folosintia limbei in comunitati ni se restringe, si ambl ndu in Gherl'a, am intrebatu dela nesee cunoscuti, că ce dispunu legile in privintia acést'a, si unu amicu mi-a aretatu und §. in legea despre indreptătirea nationalitătuleru, care dice: că deregatori'a comunala are de a folosi limb'a poporului in tote afacerile comunali. M'am miratu dara forte, că cu ce dreptu ni se tramitu blanchetele precum sunt: „conserierea casului de morte“ etc. numai in limb'a magiara si am intrebatu, că cine e acelu-a, de la care atërna ca aceste blanchete cum se se tiparesca? Mi-s'a respunsu, că la administratiunea politica comitele supremu, la judecatoria presedintele dispune de tipariture. După ce in cele mai multe casuri ni vinu tipariture magiare de la judecatori'a comitatului, mi-ibū libartate a intrebă pre d. presedinte, cu ce dreptu vatemala elu legea si dreptulu nostru de limba? care lege i dă lui facultatea ca se ni restringa folosirea limbei nostre si in cömuna, tramitindu ne tipariturele numai in limb'a magiara? Totu-odata me adresezu cătra d. ministru de justitia cu rogarea, ca se faca atenti pre subalternii seila respectarea legiloru, si decum-va acei a d'in nesapacitatea loru nu potu corespunde legi, la tempulu seū se-i inlocuiesca cu altii, cari se fia in stare a apretia interesele totoruru locuitoriloru acestui comitatu, si se voru nesu a consolidă fratietatea cea sincerasi respectarea imprumutata intre romani si fratii magiari.

Spre inchiaiare vreu a ve referă inca urmatoriile : Unu amicu d'in Gherl'a mi-spuse, că atotu-poterniculu ministriu, care are mana libera de a face ce va voi in serman'a nostra Transilvani'a, a inceputu a face cîte un ele imbunetatiri, si anume spre anulu nou a mai maritu lefele amplotiiloru administrativi, cari in adeveru erău cele mai miserabili lefe in tota monarchia austriaca. Nu sciu ce a indemnatu pre ministriu se se ingrigesea mai antăiu de deregatorii politici, si pre cei justitarii se i lase in miseria vechia, pôte că luerulu se solvesce dupa calitate si nu dupa cantitate si apoi, privindu calitatea lucrului, deregatorii politici sunt mai bine meritati pentru guvern, e. g. alegerile dietali etc. Destulu atātu-a că d'in 1. ianuarie 1870 in comitatulu Dabăcei, judele supremu va capetă in locu de 700 fl. 1200 fl. si 100 pentru servitoriu; vice-comitii in locu de 700 fl. 1000 fl. si 100 pentru servitoriu; protonotariulu in locu de 600 fl. 800 fl.; judii cercuali (szolgabiraii) in locu de 400 fl. 700 fl. si 90 fl. pentru servitoriu; esactorulu 800 fl.; vice-notariulu, protocolistulu, archiarulu si controlorulu in locu

de 400 fl. 500 fl.; sub-judii cercuali in locu de 350 fl. 400 fl.; cancelistii in locu de 350 fl. 400 fl. etc.

D'in o impartesire amicabile sciu si ace'a, că pentru implerea scaunului episcopescu d'in Gherl'a s'au candidatu dnii canonici: Ioanu Păpu d'in Orade, Constantinu Păpălvi si Ioanu Fekete d'in Blasiu. De-si dorimu ca cătu mai curendu se potemu salută pre episcopulu nou alu Gherlei, inse noi mai bucurosi amu voi ca episcopulu nostru se fia chiamatu prin increderea clerului si a poporului romanu la acestu gradu onorificu si pentru ace a dorimu ca se se rezolveze cu intetire suplicele clerului nostru, in cari eeremu dreptulu de alegere libera.

Iustinu.

Romani'a.

Camer'a deputatiloru.

Siedintia de Lunu, 15. Decembrie.

Dupa cetirea sumariului siedintiei precedente, se urmeza ore-care discutiune a supr'a neesistintiei numerului de deputati, cerutu de regulamentu la o votare a supr'a raportului comisiunii de petitiuni in siedintia de Sambeta, se dă cetire demisiunii domnului Al. Cretiescu, care a trecut ca presedinte de societate la curtea de casatiune, si se declara vacantu colegiulu I. de Oltu.

D. G. Bratianu cere ca biroulu si d. ministru de interne se iee mesur'e ca bugetulu ministeriului instructiunii publice si de culte se se imprime mai curendu si se se presinte adunării.

Urméza o scurta discutiune a supr'a acestui subiectu, apoi, la ordenea dilei este interpelarea d-lui Teodoru Văcărăscu, a supr'a imprumutului municipalitătii d'in Bucuresci. De aci se escă una desbatere viua, la carea participara mai multi oratori, si in urm'a carei-a camer'a decide a se trece puru si simplu la ordenea dilei.

Siedintia de la 16. Decembrie.

In urm'a aprobatiunii sumariului si comunicatiunilor cotidiane, se aproba mai multe congedie cătoru-va deputati.

D. George Bratianu cere de la birou a se introduce in tribunele diplomatice, pre langa persoanele diplomate, si vechii reprezentanti ai corporiloru legiuitorie.

Ministru de finantie cetesce mesagiule prin care se tramitu in desbaterea camerei mai multe proiecte de legi.

D. ministru alu justitiei cetesce mesagiulu prin care se tramite in desbaterea adunării proiectulu de lege pentru unu creditu de lei 3,400, necesariu la aprovizionarea cu lemne a judecatoriiloru de pace.

D. ministru de instructiune si culte cetesce asemenea mesagiulu prin care se inaintoza camerei proiectulu de lege, relativu la o pensiune a unui posesoru de o colectiune de arme antice, care va cedă o statulu.

La ordenea dilei fiindu interpelarea d-lui Ionu Codrescu relativa la miscarea Jidoviloru in Romani'a si a actiunei asociatiunii centrale d'in Parisu, numita aliantia israelita universale, interperlare adresata intregului cabinetu si in parte d-lui primu-ministru si d-lui ministru de externe, dsa, luandu cuvintulu, areta că, daca a luat cuvintulu, e de a pune tier'a in pusetiune se veda ce opiniuni au reprezentantii natiunii si ministerula in cestiunea de fatia, care s'a agitatu mai in tote cercurile electorale.

Nu mai e cestiunea unoru omeni, cari vinu in tiera a caută o pacinica locuintia, ci e vorb'a de o natiune, care invade preste alt'a.

Cestiunea d-sale avendu doue pãrti, va incepe cu cea d'in urma. Ce este asociatiunea israelita centrale d'in Parisu? O asociatiune cu nesece statute, dar' a le carei scopuri sunt altele. D sa cetesce cuvintele dise de Rabinulu Isidoru, intre care se dice că „pre frontispiciulu asociatiunii e scrisu principiulu talmudisticu: solidaritatea totoruru israelitiloru.“

Acést'a asociatiune e infiintata la 1860, si lasa pre adunare a eugetă la coincidintia intre acést'a data si intre fazele prin care a trecut cestiunea Israelitiloru in tiera.

Citesce apoi cuvintele d-lui Cremieux, d'in care se vede că Jidovii mergu cu pasi de giganti.

In adeveru, la 1865 erau in Romani'a doue comitate de Ebrei, unulu in Bucuresci altulu la Iasi, compuse de câte unu omu. Gaster, negutiatoru si Neusatz in Iasi. De atunci incoce numerulu comitatelor este de 34, organizate cu presedinti, vice-presedinti, casieri etc. de candu s'a tramisu in tiera comisiuni.

Nu e orasiu, ba chiaru satu, in care se nu fia misiunari, cari se dce raportu, prin comitate, centrului seū comitatului d'in Parisu.

Tendintiele acestei asociatiuni care sunt? E unulu. Este invierea unei natiuni, si nici unu nationalistu in secolulu nostru nu-lu pote reprobă, mai alesu candu e vorb'a de o natiune vagabunda, care tinde a formă unu statu.

Sunt premiuri puse pentru literatur'a nationala, pen

tru arte, si chiaru pentru scientia jidovesca, ca si candu ar' fi scientia jidovesca!.. Vomu vedè care e ea.

Acesti vagabundi inse voru ei sè-si recastige vechiulu teritoriu alu loru? Nu; voru a avè statu, siefu etc., dar' nu voru, siedu!...

Cetimu intr'unu buletinul câ „unii d'in Ebreii d'in Siazatz (Serbia) voru sè emigreze in Palestin'a, dar' ce se face ei intr'o tiera fàra agricultura?” Apoi unei propunerii de a se colonisà Palestin'a, i se raspunde cã ea, nefindu conformu cu tendintiele asociatiunii, nu se pote admite.

Ori-cine se pote intreba ce voru? Cu mediu-locele cele mari, care le au, aru potè sè-si dobandesca unu teritoriu. Dar' ei nu gandescu asiè. Cetesce o incercare a unui-a d'in capii Ebreiloru, Moses Montefiore, care tinde la formarea unei colonie de agricultura in Palestin'a. Elu cumperà acolo o vasta gradina, puse câti-va inei, inse vedii cã incercãrile i sunt vane. Raportulu asociatiunii dîce cã „acestu pamentu, acoperitu cu maracine, locuintia in ruine, proba cã caritatea nu e destula” si mai in urma cã „Sir Moses n'a intielesu cã in data celui ce-i e fome si mananca, i se fa e era-si fome; cei cari nu sciu agricultur'a etc.”

Daca aliantia israelita nu voiesce ca natiunea ei sè aiba unu teritoriu propriu, ce voiesce? Vrè a avè unu terenu intinsu si a fi judecãtoarea tuturoru poporeloru. D. Codrescu cetesce aci d'in unu organu d'in Bucuresci, redactatu de unu membru alu aliantiei, care dîce cã „noi vomu fi ca Levitii in poporul lui Israelu.” Ce ar' fi unu poporu, care ar' avè in armat'a sa câte-va mii de asemene preoti? Candu rabinulu ar' dîce cã cutare tiera nu are dreptate, negresitu ei ar' cautà sè se lupte contr'a tierii care n'aru avè dreptate, fia chiaru acc'a de unde facu parte.

D. Cremieux mai dîce: 6 milioane sunt copiii lui d-dieu, sè acceptãmu pana va veni acelu D-dieu!...

Ce va se dîca aceste cuvinte? Ele sunt de natura a-i aprinde, a-i impinge la fanatismu si, candu o natiune e fanaticã, e demna si de mari fapte, dar' si de mai mari rele.

Èta unu faptu.

Esista o scola greca si un'a israelita; s'a dîsu de ce sè fia doue scoli? Sè fia un'a-

Nu inse; comitatulu cere relatiune si aliantia raspunde cã interesulu Judaismului nu permite acèst'a.

Comitatulu d'in Parisu concentra tota actiunea, incepe prin a concentra banii. Comitatu d'in Livorno vrè a intrebuintia ore-cum cotisatiunele, ce aveã strinse: celu d'in Parisu lu-opresce, si elu se supune.

Dar' celu putienu comitatulu d'in Parisu a dîsu: nu potemu luã tota lumea; sè alegemu dar' o parte si ei au alesu orientulu.

Se cetesce in Buletinulu loru: „Destinat'a Jidoviloru e de a civilisã orientulu; ei l'au luminatu in trecutu, de la ei dar' trebuie s'ã vina lumina.” D'in orientu dar' tindu ei a-si face tier'a loru, si d'in totu orientulu au alesu Romania, patria nostra, pastrata cu atãtu a sange si sudori èta de ce trebuie sè cugetãmu de doue ori la acèst'a.

D. Codrescu cetesce scrisorea d-lui Armand Levy, aginte alu aliantiei, atasiatu pre langa guvernulu de adi, scrisore adresata d-nului Ionu Bratianu, dupa esirea d-sale d'in ministeriu, care incepe cu vorbele:

„In meditatiunile d-tale a supr'a istoriei orientului etc.” si d'in care apare pre facia scopulu pre care lu urmarescu Ebreii, scopulu adeveratu, ascunsu sub masc'a religiunii, alu persecutãrii religioase.

Èta aci desvoltata cestiunea Jidaviloru in tiera, continua d. Codrescu. D. Armand Levy e francu, i multumesce de acèst'a, marturisesce cã nu e vorb'a de religiune, ci de a se infige si a fèrmã a trei-a parte d'in fortiele natiunii romane. Pretestulu este inse religiosu si de aci se raspandesce in tota lumea faim'a cã Romanii sunt mancatori teribili de Ebrei.

Li se pote dîce dar':

De ce nu sunteți franci, de ce nu spuneti adeverulu si deghisati sub religiune planurile cele culpabile? Spuneti francu maritului Napoleone, reginei Victoriei, si ei, cari au luptatu pentru Romania, voru sci ce raspunde.

Inse nu; i breii sunt abili; aci vorbescu astu-felu, acolo altu-felu. Nu e cestiunea de religiune, ci cu ori ce pretiu voru impedecarea formãrii unei burgessie romane si nu se va gasi natiune, care sè vrè acèst'a si — de se va gasi — toti vomu protestã energicu contr'a unei atari vointie (aplaude continue).

Deschidendu istoria, sè vedemu ce cugetau si cugeta strainii in acèsta cestiune.

Pre la 1853 tota Europ'a deschidea ochii a supr'a Principatelor, d'in care voiau a face in oriinte unu bulevardu. Aci cetesce unu pasagi d'in istoria lui Elias Regnault, d'in care resulta cã, clas'a de midiu-locu lipsindu, Ebreii tindu a tinè separatiunea intre diferitele clase romane, si a luã locul acelei clase, etc. „Alungarea Jidoviloru d'in tote ramurile industriei” este mesur'a ce propune Regnault. Èta dîce d. Codrescu, èta unu omu luminatu, care nu pote fi acusat de spiritu de persecutiune religioasa sèu de partialitate ce dîce.

D. Leclair dîce asemene: Moldov'a e cotropita de Ebrei.

Cand dar' Ebreii voru se constituè la Dunare unu poporu, de ce n'au alesu alta natiune?

Au pusu ochii pre Romania, pentru cã rolulu ei este de a fi civilizãtoarea oriintelui, rolulu ei e eminentu natiunali si crestinu. Divulu Trajanu ne-a adus aci ca o sentinela a marelui imperiu, ca o sentinela, care trebeu sè opunemu pepturile nostre contr'a Jidaviloru! Suntemu crestinu si omogeni, si acestu-a e motivulu care a determinatu invasiunea Ebreiloru. Luati ne omogeneitatea, natiunalitatea si crestinismulu — si nu vomu mai fi Romani

S'au vedutu putienu mai inainte manifeste care insultau pre Romanii; d. I. Eliade Radulescu, care e in facia d-sale, scie de ce manifeste e vorb'a; d-sa le-a sfarimatu si nu cu vorb'a, ci cu condeilulu, a avutu acestu romanescu curagiu.

Conservarea — èta singurulu argumentu, care s'a invocatu de noi contr'a pretensiuniloru diferite; sè ne conservãmu dar'; suntemu o singura natiune, o singura tiera, o singura limba. Candu dar' vomu avè o burgessia straina, ni se va dîce: èta ce sunteți, èta cã poterea societãtu vostre e straina. Poteã-vomu ore noi atuncu dîce totu ca mai inainte, poteã-vomu noi si atuncu invocã natiunalitatea si unitatea natiunale, pentru care Mihailu Bravulu si atãti-a altii si-au versatu sãngele?

Se invoca de Ebrei minciuna cã persecutãmu. E min iuna, o spune tare, si parlamentulu romanu trebeu sè o afirme pre fatia cã e o minciuna, o curata minciuna acusarea cã sunt persecutati de Romani, la care n'au existatn nici o data lupte religioase. Prin acèst'a de o parte cutata a obtienè compatimirea, èr' pre de alt'a a se insinua, a se acredita, cã totu ce se face sub ei se face; cã daca guvernele se sustienu, se sustienu numai cã le placu loru.

D. Cremieux la 1867 dîce in sinulu aliantiei israelite: „ministeriulu ce s'a succedatu cade, si daca elu adi se sustiene, e cã va cautã a reparã relele trecute in privintia Jidaviloru.”

Acèst'a e o calomnia, nu e de crediutu cã unu ministeriu romanu, ca acelu-a in care era d. Bratianu, sè merge a implorã Ebreiloru favorea: e o calomnia, e o perspectiva ce se da ministriloru, cã adeca, de vreti sè stati la putere, fiti cu noi.

Si e de mare groza aliantia acèst'a a Israelitiloru, cã-ci chiaru d. Cogalnicènu, in circular'a sa, pare convinsu cã Jidavii potu dobori „nu unu ministru, ci 10 ministri” Acèst'a d-sa nu o crede. Candu se va pune pre teremulu celu dreptu cestiunea in fatia Europei, nu la 10 dar' la unu singuru ministru chiaru nu-i se va clati unu firu de peru d'in capu.

Aliantia dandù sè se intielega a totu puternicia sa e dibace, prepara adepti. Dorintia de a placè Jidaviloru a fostu audita. Cetimu in buletinulu aliantiei, cã „unu membru comunicã, cã d. Scarlatu Roseti, vice-presiedinte alu Senatului, e gat'a a scrie o carte prin care sè apere pre Evrei.”

D. Iepurènu a luat si d-lui laude in sinulu aliantiei Israelite.

D. Balacènu intrerumpe, cã d. Iepurènu e absentu.

D. Codrescu. Inaintea istoriei nu sunt absinti.

D. Balacènu. Nu bagati pre d. Iepurènu in pamfletele d-vostre; nu scrii d-ta istoria.

D. Codrescu. D-le presiedinte, credu cã nu e de demnitatea camerei a lasà sè se pronuncie si califice dîsele unui deputatu de pamfletu.

Biuroulu observa d-lui Balacènu.

(Voci de pe bancele deputatiloru: protestãmu!... retrage-ti cuventulu. Scomotu).

D. Agarici. Ceru a se chiamã la ordine d. Balacènu si a-si retractã cuventulu... Esim cu totii d'in adunare...

D. Codrescu, continuandu, cetesce in buletinulu aliantiei cã „Marta Sa a promis 200 galbeni pentru restituirea templului si cã guvernulu a promis a se folosi de prim'a ocaziune de a presintã unu proiectu de lege prin care sè se emancipeze Evreii.”

Aceste sunt nesce calumnie — adauge d-sa. Nu voiu a presupune macaru, cã iubitulu nostru domnitoriu, alesulu tierii, va fi facutu asemene promisiuni.

Nu voiesce a mai vorbi de conversatiunile publicate in „Archivele israelite” si reproduse in unele diuarie romane. Bine au facutu acele diuarie de le au reprodusu, cã-ci au facutu lumina, inse ce'a ce au facutu rêu, a facutu interpretãrile ce le au datu, dar' nu reproducerea care e utila.

Calumnie inca o data, calumnie sunt cele publicate, si ele nu servescu de cãtu a insinua in mintea tuturoru si a anticipã cu ide'a, cu planulu ce urmarescu.

D sa a adusu aci pre tapetu fals'a intentiune cã Ebreii au sè face in tier'a nostra clas'a burgessiei, pentru ca sè o analizeze si combata.

Vorbesc si de guvernul aliantia israelita, de guvernulu d'in 1869. D. Armand Levy spune cã guvernulu i-a promis, cã va presintã unu proiectu de lege, prin care sè se asimileze Romanii cu Jidavii, disolverea consiliiloru comunale d'in Iasi, Galati, etc. si admiterea Jidaviloru la licitatiuni.

Aliantia e si instantia de apelu; tribunalele nostre sunt trase la bar'a ei. Sub pretestu cã s'ar' dà sentintie nedrepte de tribunalele d'in Barladu, comitatulu localu

raporta aliantiei si d'ins'a — ca unu mare preotu — ordonã comitatulu d'in Bucuresci „sè invite pre guvernulu romanu a luã mesure energice in acèsta privintia.”

Stilulu e corectu: sè invite pre guvernul!

Acèst'a e naturalu. Aliantia Jidoviloru, ca si ei toti, sunt infalibili. In buletinul se cetesce cã unu Jidanu a datu focu in Rusia la o casa. Presiedintele se scola in sinulu aliantiei si dîce: unu Jidanu incendiaru, cum se pote? Ei nu facu crime!...

Èta si unu altu faptu petrecutu in ver'a trecuta: E vorb'a de scrisorea, volnicia — ca sè se serve cu limbagiulu oficialu — data de vorniculu d'in intru in man'a d-lui Armand Levy, in care se ordona „a se dà d-lui Armand si Antoniu Levi tote midiu-locele si totu concursulu pentru descoperirea celoru ce voru avè a constatã etc.” volnicia cunoscuta si publicata degiã.

Voci. Cine e ministru?

D. Codrescu. D. Michailu Cogalnicènu ministru, Herisiescu, siefu de sectiune, etc.

D. Cogalnicènu. Eu, eu, numai eu.

Asemene volniciei odata se faceau pentru unele poteri: adi sunt facute si pentru Jidani. Credeamu cã ne amu scapatu de timpii de alta data.

Efectele acestei scrisori sunt grave. D-sa a avutu ocaziune sè veda cum mergeã Jidavii prin comune si ordonau primariloru sè convoce consiliile. S'au gasitu primari cari n'au voitu sè se supuna. Inse unii prefecti le-au facutu onori.

Faptulu esista; si elu este o proba despre actiunea ce Israelitii voru sè aiba in tier'a nostra.

Venindu la a dou'a parte a interpelãrii, starea Israelitiloru la noi in tiera, d. Codrescu reproduce mai antãiu datele statistice, privitorie la miscarea Jidaviloru, si mai alesu preste Milcovu:

In 1849 erau 11,056 familie jidovesci in Moldov'a, dupa statistica oficiala, ce'a ce revine unu jidovu la 27 Romani.

In 1869, dupa o scriere recenta, publicata in Parisu de unu Romanu, carui a i esprime recunoseintia, a carui opera-lu va face cunoscutu natiunii, de si in limb'a franceza, la care s'a facut avocatulu nostru, — numerulu jidoviloru e de 400,000. Acèsta cifra se gasesce si in raportulu rabinului Levi. Acèsta cifra e de midiu-locu, nu e nici de cum esagerata.

De la 25—30 mii de Ebrei sunt in Muntenia, èr' restulu in Moldov'a. Admitendu dar' 5 milioane Romani, èr' pentru Moldov'a 2 milioane, revine unu Ebreu la cinci Romani, unde acum 20 ani era 1 Ebreu la 27 Romani.

Crescerea imensa a inceputu de la 1860, data care coincide cu acea a infiintãrii aliantiei israelite. De amu merge si la orasie in specialu, amu vedè cã proportia devine inversa, sunt orasie unde Romanii sunt unulu la cinci Ebrei.

S'au reprodusu in camere fapte grave. S'a dîsu cu ocaziunea verificãrii titluriloru, cã in Dorohoiu col. III se compunea de functiunari pusi pre liste ca bandagisti, ingropatori de morti etc. Acèst'a e o mare invetiatura. Colegiile alu III la noi sunt amenintiate a fi miciorate, si a fi compuse de Jidani, candu ei voru avè dreptulu de a fi reprezentanti.

Pre fia-care anu se pote observã deminurea numerului alegutoriloru d'in coleg. III. In Iasi sunt 4—5 sute, pe candu in Craiova 2—3 mii. In Bèrladu de unde e si alu carui representante este, unde burgessia romanesca se tiene, vede cu dorere cã in fia-ce anu scade colegiulu alu III-lea, anulu acestu-a era 450 alegutori.

Se vedemu acum daca acèsta situatiune pote fi tolerabile in proportiunea Jidoviloru la noi, relativu cu alte state.

In Francia numerulu loru e preste 40 mii; proportia e de 1 Ebreu la 240 Francesi. In Anglia 40 mii la 29 milioane, proportia de 1 la 728.

In fatia acestoru cifre, nu trebeu ca noi sè fimu ingrigiti?

In Austria, care se crede a fi mai populata de Jidani ca tote tiererele, e unu Ebreu la 31 Austriaci.

In fatia acestei proportiuni, nu e legitimu ore ca noi sè ne ingrigimu? Nu se va gasi unu singuru omu de Statu, care sè refuze unei natiuni mantienerea natiunalitatii ei, pre pamentulu ei, fermentatu de sãngele strabuniloru, pre care Jidavii vinu a-i sugè suculu si a face d'in elu o pustia!...

Siedintia de la 16. dec.

(Urmarea discursului dlui Codrescu.)

Mai este si o alta idea. Unii dîcu: Bine, sè fimu contr'a Jidaviloru vagabundi, dar' avem si altu-felu de Jidani: Romani-Israeliti.

Acèst'a e unu nou sensu. Israelitu e natiunalitate; nu se pote dîce Romanu-Nemtiu; nu pote fi de cãtu ori Romanu, ori Nemtiu. Romani-Israeliti nu potu esiste. Natiunalitatea intr'unu statu nu se pote dobandi de cãtu sèu prin nascere, sèu prin impamentenire. Prin nascere nu esiste, cã-ci nu s'a vedutu nici unu Romanu, care sè nasca jidani. Prin impamentenire nu sunt, cã-ci de timpii immemorabili impamentenirea nuse dà la ne-crestini; si nu d'in cauza de persecutare, de religiune, ci d'in traditiune, d'in cauza de natiunalitate!...

Nici unu regimu n'a cute atu a se abate de la acestu principiu, că ci eră a-si taia craca pre care siede.

Acést'a a facutu pre populatiunea d'in Bucuresci a sili camer'a sê nu sterga articululu d'in constituțiune, care opresce impamentenirea Israelitoru; acést'a a facutu pre populatiunea bucurescena a veni aci la camera sê assiste la inscrierea acelu articlu in constituțiune, dupa ce constituent'a primise mii de petitiuni in acelu-a-si sensu mai nainte.

Dăcerea dar' de Romanu-Israelitu este o insulta a supr'a nostra, că-ci e a se luă pre furisii drepturile politice, drepturile civile.

Drepturile aceste la unu poporu nu se prescriu.

Se dice că sunt Israeliti Romani si că aci-a trebuescu imbratfisiati. Dar' chiaru de s'ar' face acést'a, n'ar' primi-o Jidanii. Alianti'a Israelita dice acést'a. D. Armand Levy, in epistol'a cătra d. Ionu Bratianu, constata că Ebrei n'au de scopu numai a se vedè unii d'in ei impamenteniti, ci că scopurile lor sunt altele mai mari. D'in acele vorbe se vede evidentu scopulu ce urmarescu. Voltair'e, care nu pote fi acusat de nici unu spiritu religiosu, a dîsu că institutiunile Evreiloru au in ei principulu tristu, sêu de a cotrupi totulu sêu de a ajunge la nimicire.

Chiaru d. Armandu Levi dice: „sum Jidanu d'in crestetu' pana in unghie si voiu sê fiu“ si mai dice apoi că este Francesu!!.

Ei sunt solidari: unulu sunt toti. Unulu de se va intru duce in cetate, va tradă cetatea.

Se vedemu inse ce face acést'a populatiune? Ea stă la panda, contr'a natiunii romane.

Serbiu de una di se luptău pentru dobandirea unor drepturi ale loru natiunale. In acele momente inse s'au gasitu jidani, cari au intrigatu sê nu se dăe nici unu dreptu Serbiloru, pana nu le-oru dă si ei drepturi lor.

La noi eră in negociare oborirea juridictiunii consularie. Venitu-au ei sê stăe alaturi cu noi? Nu mai vorbesce de aurulu jidovescu, care lucră in tota lumea, — se scie ce faceau ei, — ei numai de faptele lor d'in intru.

Ce au facutu Ebreii cu ocasiunea acést'a? Ei au venit cu tesikerele, cu plangeri, dîcundu: Nu desfiintiti juridictiunea consulara, pana nu ne voru dă nōe drepturile politice.

Ei bine, in timpu de seculu populatiunea nostra rurala a fostu fără nici unu dreptu, a rabdatu, nu s'a dusu la straini sê se planga; a acceptatu dreptetea natiunii si ea a venit si éta-o adi reprezentata.

Immultfrea elementulu judaicu a fostu totu-de-un'a perienlosa natiunii, pe unde ei s'au aflatu.

Franci'a la revolutiune, in aventu-i celu generosu, a datu drepturi totureru, si chiaru Ebreiloru. Franci'a inse a vedutu mai tardiu că gresise si Napoleonu I. dicea, in siedinti'a d'in 20 Aprile 1806, a parlamentulu că „aru fi nedemnu a se lasă drepturile Francesiloru in man'a unei populatiuni din cele mai nedemne. . . Jidanii nu trebuescu considerati ca secta, ci ca natiune. Asiu vrè, dice Napoleonu, sê le oprescu pre căti-va ani ipoteele, fiindcă ei sunt o populatiune d'in cele mai periculose, cari au cutropitu cele dou departamente de Alsacia; la armate i vedi venindu sê sumpere acé'a ce ei au pradatu . . . in fine că vrè ar' sê scape Franci'a de acést'a populatiune de spioni, care s'a lipitu de acést'a tiera.“

In urm'a acestoru-a propune ca numai 50 de mii sê fia in Franci'a. Adi sunt numai 40 mii, si marele imperatoru si are asta-di realizata dorinti'a.

Jidanii au fostu totu-de-un'a flagelulu poporeloru. Voltair'e li atribue loru caus'a caderii Ispaniei.

In urm'a acestoru-a, d. Codrescu supune guvernulu aceste intrebări:

Legislatiunea nostra, in tote timpurile, n'a fostu lipsita de unele mesure in privinti'a Jidiviloru; a vedutu cu bucuria si pre guverne luandu ore care mesure contr'a ravagelor de prin comunele rurale, pe cari toti le sciu. Intrebăinse ce efectu au avutu acele mesure? Pre de o parte sê dă ordine sê nu fia tolerati ca carcimari prin sate si pre de alt'a li se dău moșele in arenda, se facu domni! Materi'a acestoru arendări este prè vasta si d'acé'a nu o va atinge, va atinge inse unu singuru casu. Sê dîcemu că scopulu totureru actelor guvernulu sunt bani si numai bani! — Este in adeveru o mare deosebire intre pretiulu arendei moșelor de preste Milcovu si cele d'in cocu. Aci pretiurile sunt multu mai radicate. D. ministru a aretatu ore-care cause ale acestei scaderi, inse n'a marturisitu adeverat'a e usa. Ea este arendarea moșeloru statulu la Ebrei. Si daca guvernulu crede că obtiene pretiuri mai avantajoze de la Ebrei, crediendu că elu nu trebue sê aiba de tînta de cătu bani! se insiela, că-ci Jidanulu-daca dă unu pretiu mai mare, elu lasa moș'a lesinata cu totulu, in nepotintia de a mai produce. Romanulu iubescu pamentulu, brasd'a sa, se ingrivesce sê nu-lu ueida, Jidanulu i suge tota puterea, vietia, pentru a scote bani, lasandu pamentulu in nepotintia de a produce multi ani.

Presiedintele dupa ce vorbesce incetu cu d. Cogalnicenu, lu intrerumpe, dîcundu, că nu eră acestu-a subiectulu interpelării anunciate.

Sgomolu in camera; Cestiunea este mare! sê urmeze!

D. I F è t u pare că d. ministru de interne s'a unitu cu d-nulu presiedinte pentru a luă cuventulu d-lui Codrescu.

B. C o d r e s c u, urmandu spune că ce efectu are dar mesur'a luata in aparintia de ministru de interne, de a opri pre Ebrei de a fi carcimari in comunele rurale? Inse ce mai facu Jidanii acumu? ieu brevete de negociatori de tutunu, vinu cu acele brevete, — pre cari sunt căte trei-patru inserisi, — prin sate vendu clandestinu rachiulu loru falsificatu, si apoi, candu sunt apucati, spunu că vendu tutunu si aréta brevetulu.

O lege d'in anulu 1864 otarece ca Jidanii sê nu pota deveni proprietari de imobile; cu tote aceste pre fia-care di acést'a lege este violata; pre fia-care di se vedu Evrei cumperandu proprietati, contr'a prescrieriloru precise a lo legii. Dar', va dîce guvernulu, acést'a nu me privece pre mine, ci privece pre pârtille contractato sêu pre cele insarcinate, cari, perdiendu unu procesu, perdu si proprietatea in favorea Evreiloru. Dar' ore guvernulu nu este girantu alu respectării legiloru?

Mai este apoi o cestiune. S'a tratatu cu poterile pentru desfiintarea juridictiunii consularie, si poterile, d'in caus'a intrigeloru Evreiloru, ne au refusat-o; inse mai bine sê mai acceptăm, sê nu ne grabimu, in sa-si Elvetia nu acorda Evreiloru acele-si drepturi ca si cetatieniloru elvetiani, cu tote aste in Elveti'a nu esiste juridictiune consularia. Sê mai acceptăm dar, si nu pentru desfiintarea juridictiunii consularie, sê acordăm Evreiloru, unei poterii, acele-si drepturi la noi ca si supusiloru crescini ale aceloru tiera. Sê acceptăm, si nu pentru că ni se acorda favorea de a siedè la mes'a unui boiaru mare, sê lasăm ca elu sê ne inghitia mic'a nostra moșa.

D. Codrescu si-termina astu-felu discursulu, cererile ce face d-sa guvernulu fiind: de a nudă moșe in arenda Evreiloru si de a se aplică cu sinceritate mesur'a luata de ministru de interne; de a nu le permite achisitiunea de imobile si de a nu ne espune, pentru desfiintarea juridictiunii consularie, cotrupirii cu totulu de cătra Jidani.

(Va urmă.)

VARIETATI.

. (Junimea Romana d'in Pest'a) va arangiă si estimpu balu cu scopu filantropicu, care se va tienè in 29 ianuaru st. n. in sala „Comunitatii evanghelice.“ Dorimu sê reesa cu rezultate cătu mai frumose.

. (Faimosulu conte Haller), mai nainte suspinsu de la demnitatea de prefectu alu districtulu Albei infer., este — tandem aliquando — destituitu.

Dreptatea publica roga pre D. ministru alu dreptății ca sê nu intardie multu cu destituirea baronulu Ap o r Károly, dupa ce tribunalulu celu mai innaltu „opiniunea publica“ l'a suspinsu demultu.

. (Se vorbesce) despre pap'a Piu IX. urmatori'a anecdota interesanta: Pap'a vorbea cu unu episcopu francesu despre tempurile cele rele si strimtoririle beserecei. „Navis Petri non quassatur, Frustra ventis agitur, Non timet naufragium“ lu-magăia episcopulu. La ce pap'a i-respune urmatoriele: „Acé'a sciu si eu, iubite fiule, că Cristosu a asigurat luntrea contr'a veri-carei fortune, acé'a e rēu numai, că n'a ai guratu de asemenea si pre cei d'in luntre.“

. (In Oradea. Mare se vorbesce) că Ludovicu Tisza, frate cu deputatulu Colomanu Tisza, voiesce a renuciă la postulu sêu de comite supremu. Se dice că in loculu lui se va numi contele Eugeni Zichy.

. (Statisticu.) Conformu estrasulu oficialu alu tribunalulu pestanu, au remasu d'in an. 1868 in carcerulu numitului tribunalu: 102 barbati si 19 femeie in arestu de investigatiune, cu totulu 121 de individi. In an. 1869 s'au mai adausu cătra acesti-a: 1773 barbati si 459 femeie, cu totulu 2232, asiè dara cu cei d'in an. 1868: 2353. D'intre acesti a fure condamnatu 1570, absolviti 374, pusi pre pitioru liberu 289, estradati la alte juridictiuni 23, a fugitu 1 (fū inse prinsu in Bud'a) si au moritu 7. Deci la prim'a ianuaru 1870 remasera in arestu de investigatiune 89 individi.

. (Esportulu romanu de cereale.) Romanu se numera cu privire la cantitatea cea considerabile de cereale, ce esporta pre fia-care anu, intre tiera de class'a prima. In anulu espiratu, Romanu a esportatu mai multe cereale decâtu chiaru Ungari'a. Pretiulu tacașu alu esportulu romanu de cereale fece in anulu 1866 sum'a de 17,600.000 taleri, in 1867: 29,105.437 taleri, in 1868: 41,045.000 taleri; adaugundu se cătra acést'a suma si esportulu de la Kustendjes, pretiulu totalu alu esportulu Romaniei s'a ureatu in 1868 la 46 milioane taleri. Unu sboru inca si mai estra ordinariu alu comereciulu Romaniei trebue sê se accepte de la călile ferate, a caroru construire definitiva se spera parte mare inca in anulu venitoriu.

(Statisticu.) In lun'a lui decemvre 1869 s'au datu la statiunea telegrafica primaria d'in Pest'a: 14,570 depesie, si anume: 407 in afaceri de statu, 116 relative

la servitiulu telegraficu, 497 pentru burse, 7951 pentru comereciu, 259 pentru diuarie, 1948 familiarie si 3792 in afaceri diferite. Au sositu la statiunea telegrafica: 16,095 depesie, si anume: 425 in afaceri de statu, 389 pentru servitiulu telegraficu, 36 pentru burse, 8082 pentru comereciu, 585 pentru diuarie, 2710 familiarie si 3918 in afaceri diferite. D'intre depesiele sosite s'au inmanuatu in Pest'a: 15,638, s'au expedatu mai departe prin telegrafulu călile ferate: 254, prin posta 68, nu s'au inmanuatu 135. S'au tramisu 20,268 depesie. Deci intreg'a comunicatiune lunaria fece 50,933 depesie. Pentru depesiele date s'au incassatu 14,061 fl. 83 cr., d'intre cari 10,545 fl. 70 cr. cadu pre comunicatiunea interna.

Sciri electrice.

R o m'a, 3. ian. In cercurile bine informate d'in Rom'a se afirma, că toti prelatii curiei romane oficialii erariului, ai consiliulu de statu si ai tribunalulu canonicu voiescu a subscrie unu protestu contr'a dogmei relativa la infalibilitatea papei.

M a d r i d u, 3. ian. Asta sera sositu nice respunsulu oficialu alu regelui Italiei in care se dice: „că regele n'a voitu a exercitã fortia a supr'a principesei de Genu'a, carea respinge resolutu candidarea fiului sêu de rege alu Ispaniei.“

P a r i s u, 4. ian. Odilon Barrot primf presidiulu marei comisiuni, carea e insarcinata cu elucrarea legi decentralisatorie. — „Journal des Débats“ spune, că conduit'a imperatulu, observata sub decursulu crisei ministeriale, a fostu strictu parlamentaria. Ollivier si-a asigurat prin alegerea collegiloru sêi d'in centrulu stangu simpatiele intregi Francei.

P a r i s u, 4. ian. Diuariulu „Opinion Nationale“ afirma, că stang'a voiesce a presintã unu interpelatiune relativa la ocuparea Romei prin trepele franceze. — Asta-di s'a notificatu in modu oficialu numirea ministru Parieu de presiedinte alu consiliulu de statu.

P a r i s u, 4. ian. Dupa prestarea juramentulu, nouii ministri fure presintati ieri imperatesei. Imperates'a respunde că profita de ocasiunea, pentru a dă spressiune asigurfirii, că ministrii numiti prin increderea imperatulu voru intimpinã d'in partea dinsei totu-de-un'a cea mai buna primire.

R o m'a, 4. ian. A sera se vorbiã in cercuri bine informate a le clericaliloru că, la casu candu s'ar' rechiamã corpulu francesu de ocupatiune, imperatulu Austriei se va ingrigi in privinti'a defenderei scaunulu papalu.

P a r i s u, 5. ian. Ministru d'in intru a cassatu censur'a pentru diuariile straine. — Se dice, că guverne d'in Dani'a si Svedia pregatescu unu memorandumu comunu pentru guvernulu francesu si celu austriacu relativu la esecutarea despusetiuniloru pazei inchiata la Prag'a.

P a r i s u, 5. ian. Diuariulu „Gaulois“ spune, că cortesii voiescu a investì pre regentele Seranno cu putere suverana. — Partita principelui de Montpensier e forte activa.

R o m'a, 6. ian. Se vorbesce despre unu memorandumu, inmanuatu papei de mai multi episcopi, cari agiteza in contr'a dogmei de infalibilitate, inse nu e prospectu, ca opusetiunea sê castige majoritatea.

R o m'a, 6. ian. Asta-di se tienù a dou'a siedinti publicã a conciliulu ecumenicu. Nu se potu publicã nici unu decret, fiindu că lucrările dogmatece nu s'au terminatu inca. Dupa mēsa, ss. parinti pusera in manile papei credeiulu loru catolicu dupa formul'a lui Piu IV.

Respunsuri. Dlui G. . . L. . . in Dev'a. De aici se speduesce regulatu si numai speditur'a oficiulu postulu d'in Dev'a pote sê dee deslucire a supr'a pretinsei neregularitati, carea se intempla acolo.

Dlui S. . . la, in Zimbru. Sunteti prenotati intocmai. Adres'a indreptata se va reinnoi de la anulu nou.

Dlui I. . . G. . . in Bistr'a. Am facutu cercetare la administratiunea diuariulu, adres'a-ve s'a gasitu in tota regul'a, vi s'a speditu asemenea regulatu, deci nrii pretinsi a fi peruti trebue sê se fia ratecitu pre la oficiele postale de Abrudu sêu Campeni. Cu tote aceste Nrii cari lipsescu vi se voru tramite toti, dar' nu scimu cari. Binevoiti a-i reclamã a nume, că-ce dupa spressiunea „septeman'a trecuta“ este cu nepotintia a ne orientã.

Dlui F. . . Pl. . . in Slatn'a. S'a facutu.

Proprietariu, editoriu si redactoru respundietoriu.

ALESANDRU ROMANU.